

HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
KRIMINOLOGIAN JA OIKEUSPOLITIIKAN INSTITUUTTI

KATSAUKSIA 15/2016

RIKOLLISUUSTILANNE 2015 – TIIVISTELMÄ

HANNU NIEMI & PETRI DANIELSSON

Julkaisija Helsingin yliopisto
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
www.helsinki.fi/krimo

PL 24, Unioninkatu 40
00014 HELSINGIN YLIOPISTO

Sarja Katsauksia 15/2016

ISBN 978-951-51-0628-5 (pdf)

ISSN 2342-7779 (verkkajulkaisu)

Sisällysluettelo

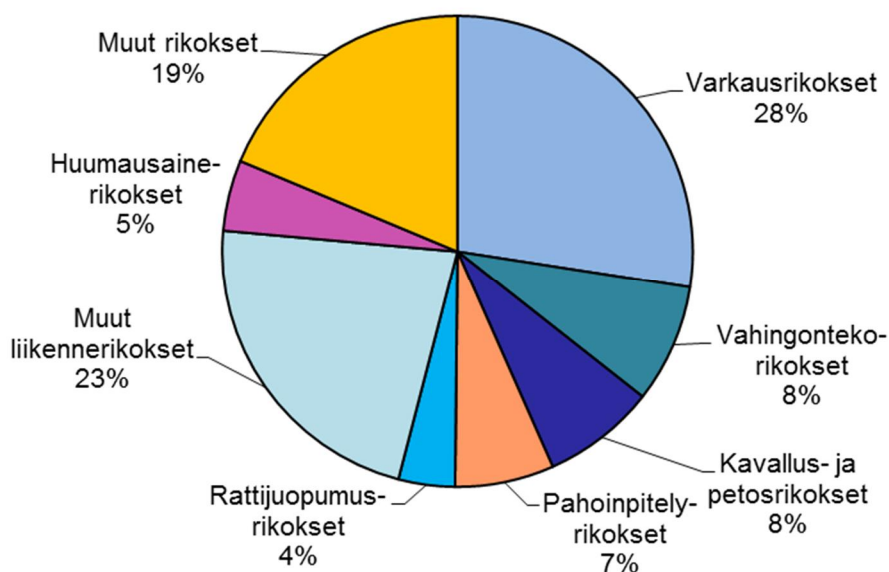
Rikollisuustilanne 2015.....	1
1 Rikollisuuden rakenne ja kehitys	1
2 Rikollisuuden määrä ja kehitys eri rikoslajeissa.....	4
3 Rikollisuuden piirteitä	7

RIKOLLISUUSTILANNE 2015

Tämä katsaus on tiivistelmä Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin *Rikollisuustilanne 2015* -raportissa esitetyistä tiedoista. Katsaus sisältää tietoja tilastoitujen rikosten määrästä ja kehityksestä sekä piiloon jääneestä rikollisuudesta Suomessa. Poliisin tietoon tulleista rikoksista tuorein saatavissa oleva koko kalenterivuotta koskeva tieto on vuodelta 2015. Lisäksi katsaus sisältää kyselytutkimuksiin perustuvia tietoja kokonaisrikollisuuden määrästä ja kehityksestä. Tältä osin tarkastelu perustuu vuosina 1980–2009 toteutettuihin kansallisiin uhritutkimuksiin sekä vuodesta 2012 alkaen toteutettuun Kansalliseen rikosuhritutkimukseen.

1 Rikollisuuden rakenne ja kehitys

Vuonna 2015 poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tuli noin 498 000 rikoslakia ja muita lakeja ja asetuksia vastaan tehtyä rikosta, mikä on kaksi prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Sen lisäksi vuonna 2015 kirjattiin noin 321 000 liikenne rikkomusta, mikä on suunnilleen saman verran kuin edellisvuonna.

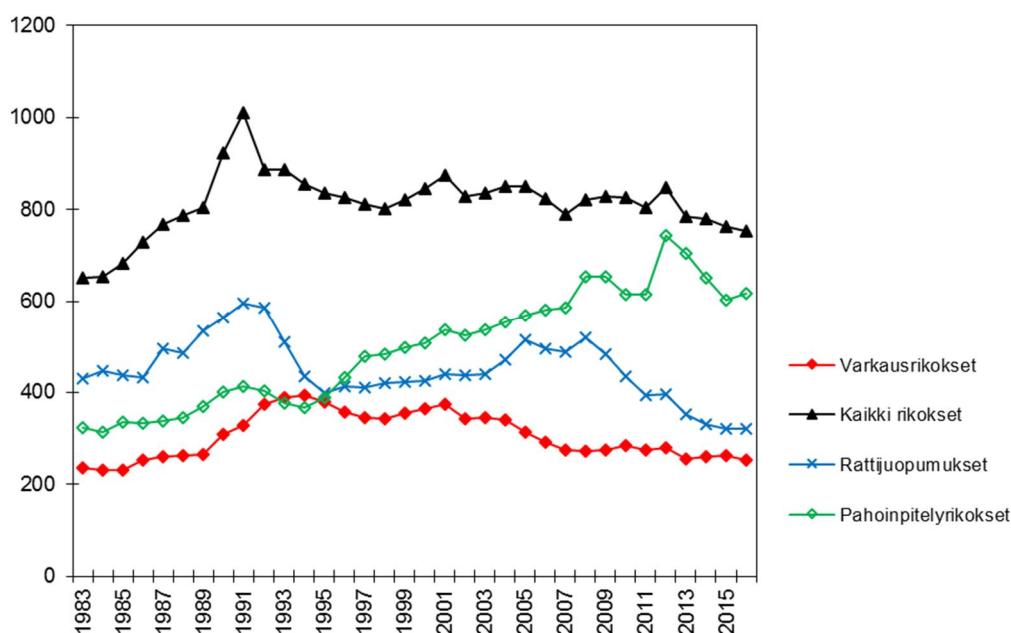
Kuvio 1 Poliisin ja muiden viranomaisten tietoon tulleiden rikosten jakauma vuonna 2015 (%) (n = 498 004). Laskettu Tilastokeskuksen luvuista

Omaisuusrikokset muodostivat vuonna 2015 rikosten kokonaismäärästä vajaa puolet (47 %). Yli puolet näistä oli varkausrikoksia (kuviota 1). Henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia ja seksuaalirikoksia oli 8 prosenttia kaikista rikoksista. Näistä valtaosa on pahoinpitelyrikoksia. Liikenne rikkomuksista valtaosa (72 %) oli nopeusrajoitusten rikkomisia.

Kuviossa 2 on esitetty kaikkien rikosten (paitsi liikenne rikosten) ja kolmen merkittävän rikosryhmän, eli varkausrikosten, pahoinpitelyrikosten ja rattijuopumusten kehitys viimeisten 30 vuoden aikana. Vertailun helpottamiseksi kaikkien rikosten

ja varkausrikosten määrä esitetään väestön 10 000 asukasta kohden, pahoinpitelyrikokset ja rattijuopumukset väestön 100 000 asukasta kohden.

Poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä nousi tasaisesti 1960-luvun puolivälistä 1990-luvun alkuun. Sen jälkeen rikosten kokonaismäärä on vakiintunut. Omaisuusrikollisuuden kasvuun vaikuttaneina tekijöinä on pidetty taloudellisen vaurastumisen myötä lisääntyneitä rikosentekomahdollisuuksia sekä kaupungistumista. Pahoinpitelyrikollisuuden kasvun katsotaan johtuneen ainakin osittain alkoholin kulutuksen samanaikaisesta kasvusta. Osa kasvusta selittyy myös rikosten tilastointiin liittyvillä seikoilla. Rikosten kokonaismäärän jyrkkä nousu 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa johtui suurelta osin maksukorttipetosten lisääntymisestä ja niiden tilastointitavasta, jota sittemmin muutettiin.

Kuvio 2 Poliisin tietoon tulleet rikokset vuosina 1983–2015. Kaikki rikokset ja varkausrikokset (10 000 asukasta kohti), pahoinpitelyrikokset ja rattijuopumukset (100 000 asukasta kohti)

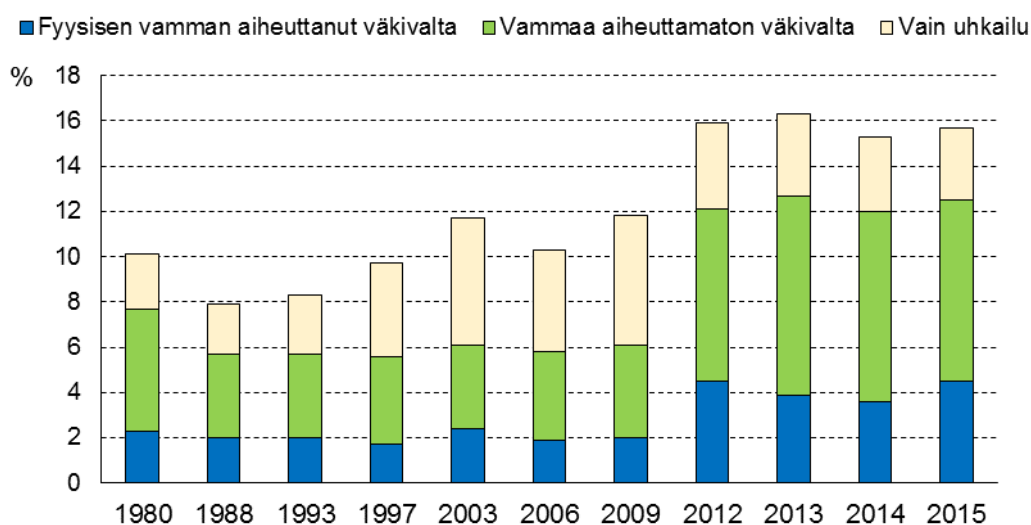
Viime vuosikymmenien merkittävin piirre on ollut varkausrikosten miltei yhtäjaksoisen, 1960-luvulta alkaneen kasvun pysähtyminen ja rikollisuuden kääntyminen laskuun. Petosrikollisuus on sen sijaan kääntynyt uudelleen nousuun. Vahingonkorjauksien määrä on viime vuodet vaihdellut vailla selvää suuntaa. Ryöstörikokset ovat vähentyneet 1980-luvun lopulta lähtien, mutta viimeisen vuosikymmenen aikana taso on vakiintunut.

Pahoinpitelyrikosten määrällinen kasvu on jatkunut pitkään. Viime vuosina on ollut merkkejä kasvun tasaantumisesta. Vuonna 2011 poliisin kirjaamat pahoinpitelyt lisääntyivät huomattavan paljon, mutta ovat sittemmin pääsääntöisesti vähentyneet.

Rattijuopumusrikollisuuden kehityksessä on erilaisia vaiheita. Rattijuopumuksia tilastoitiin eniten 1990-luvun alkuvuosina, jonka jälkeen rikosluvut kääntyivät selvään laskuun. Rattijuopumukset lisääntyivät huumausaineiden ns. nollarajan

säättämisen jälkeen uudelleen 2000-luvun mittaan, mutta eivät aikaisemmalle tasolle. Viime vuosina päihtyneenä ajaneita on tavattu liikenteessä selvästi aikaisempaa vähemmän.

Poliisi- ja muita viranomaistilastoja täydentävät kyselytutkimuksiin perustuvat tiedot rikosten yleisyydestä ja kehityksestä. Tältä osin pääasiallisia tietolähteitä ovat vuosina 1980–2009 toteutetut kansalliset uhritutkimukset sekä vuodesta 2012 alkaen vuosittain toteutettu Kansallinen rikosuhritutkimus (KRT). Menetelmällisistä eroavaisuuksista johtuen uusimuotoisen Kansallisen rikosuhritutkimuksen tiedot eivät kuitenkaan ole suoraan vertailukelpoisia aiempiin uhritutkimuksiin nähden.

Kuvio 3 Väkivallan ja uhkailujen kohteeksi vuoden aikana joutuneita, (%) 15–74-vuotiaista. Lähteet: Sirén ym. 2010; Kansalliset rikosuhritutkimukset 2012–2015.

Uhritutkimusten mukaan fyysistä väkivaltaa kokeneiden osuus pysyi 1988–2009 välisenä aikana lähes samana, samoin vamman aiheuttanutta väkivaltaa kokeneiden osuus (kuvio 3). Uhkailujen kokeminen sen sijaan lisääntyi ajalla 1988–2003. Uusimuotoisen Kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan väkivaltaa kokeneiden määrä on pysynyt vuosina 2012–2015 vakaana. Vamman aiheuttaneesta väkivaltaista ilmoittaneiden osuus on ollut noin 4 prosenttia, muuta väkivaltaa kokeneiden noin 8 prosenttia. Vain uhkailua kokeneita on ollut viime vuosina noin 3–4 prosenttia.¹

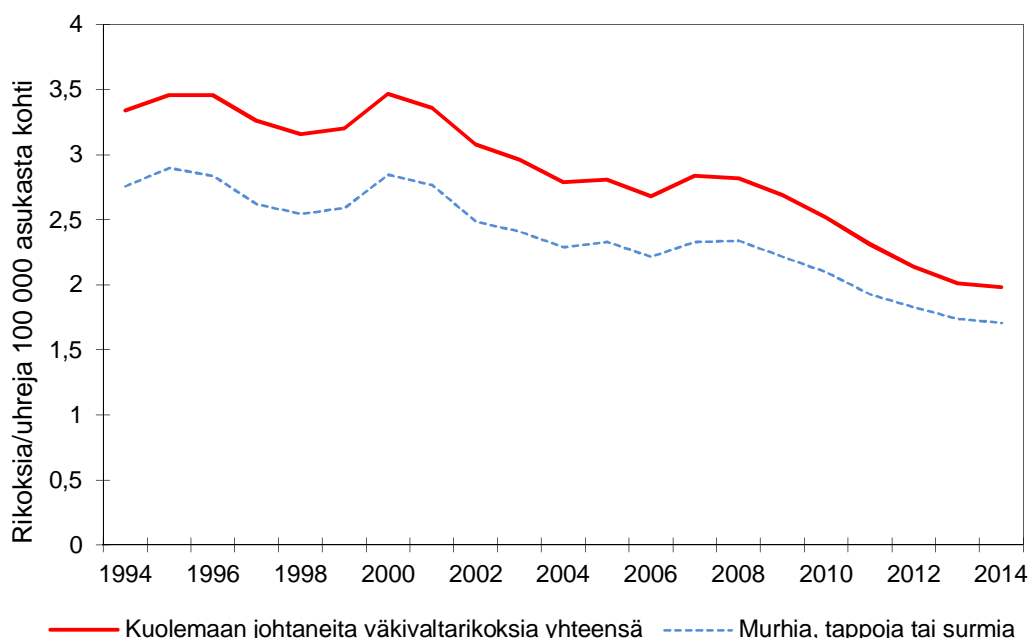
Poliisin tietoon tulleiden pahoinpitelyrikosten määrä kasvoi 80-luvulta aina 2010-luvulle, mutta uhritutkimusten mukaan väkivaltaa kokeneiden osuudessa ei vuosina 1988–2009 tapahtunut muutosta. Ero selittyy osin ilmoitusalttiudessa tapahtuneella muutoksella. Uhritutkimukset osoittavat, että tutkimusten tavoittamien väestöryhmien alttius tehdä ilmoitus itseensä kohdistuvista pahoinpitelyrikoksista

¹ Vuosien 2012–2015 luvut ovat uudesta Kansallisesta rikosuhritutkimuksesta eikä niitä voi suoraan verrata edellisiin lukuihin. Uusi tutkimus näyttää antavan selvästi korkeammat prevalenssit muulle väkivallalle kuin pelkälle uhkailulle. Tämä johtunee vaihtuneesta tiedonkeruumenetelmästä: vuotta 2012 edeltäneet uhritutkimukset kerättiin puhelinhaastattelulla ja uusi rikosuhritutkimus kerätään postikyselyllä, jonka on todettu antavan puhelin-kyselyjä korkeampia uhriprevalensseja

on kolminkertaistunut viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana. Tämä tarkoittaa sitä, että pahoinpitelyrikollisuuden määrän lisääntyminen poliisitilastossa on johtunut ainakin osin (lievempien väkivaltarikosten osalta todennäköisesti jopa pääosin) siitä, että yhä suurempi osa väkivaltarikoksista on ilmoitettu poliisille.

2 Rikollisuuden määrä ja kehitys eri rikoslajeissa

Murhia, tappoja ja surmia tilastoitiin vuonna 2015 yhteensä 84. Määrä väheni 17 prosenttia edellisvuodesta ollen selvästi alle kymmenen viimeisen vuoden keskiarvon (108) ja pienin sitten vuoden 1970. Henkirikosten taso on ollut laskusuuntainen jo 1990-luvun puolivälistä lähtien (kuvio 4). Suomen kehitys näyttäisi olevan osa laajempaa kansainvälistä trendiä, jossa henkirikosten määrä on laskenut selvästi lähes kaikissa kehittyneissä teollisuusmaissa 1990-luvun jälkipuoliskolta alkaen. Yhtenä tekijänä kehityksen taustalla on väestön ikärakenteen vanheneminen.

Kuvio 4 Kuolemaan johtaneita väkivaltarikoksia 100 000 asukasta kohti vuosina 1994–2014, kolmen vuoden liukuva keskiarvo. Tilastokeskus

Syrjäytyneiden ja alkoholisoituneiden miesten keskinäinen väkivalta on henkirikoksissa selvänä enemmistönä. Muihin Pohjoismaihin verrattuna Suomen henkirikostaso on verraten korkea. Yhtenä osatekijänä voidaan pitää henkirikollisuuden vahvaa alkoholisidonnaisuutta Suomessa.

Pahoinpitelyrikoksia tilastoitiin vuonna 2015 noin 33 900 ja **henkirikoksen yrityksiä** 299. Tilastoitujen pahoinpitelyjen määrä lisääntyi kolme prosenttia, mutta henkirikosten yritysten määrä puolestaan väheni 9 prosenttia edellisestä vuodesta. Kyselymenetelmään perustuvan Kansallisen rikosuhritutkimuksen (KRT)

mukaan viisi prosenttia 15–74-vuotiaista oli vuonna 2015 joutunut vammaan johtaneen väkivallan uhriksi kyselyä edeltäneen 12 kuukauden aikana.

Tilastoitujen pahoinpitelyrikosten määrä nousi 1990-luvulta alkaen suhteellisen tasaisesti vuoteen 2008 asti. Nousun on katsottu johtuneen ainakin osin alkoholin kulutuksessa tapahtuneesta kasvusta. Viime vuosien huomattavin tasomuutos tilastoidussa pahoinpitelyrikollisuudessa tapahtui vuonna 2011, jolloin lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan syyteoikeutta muutettiin. Poliisin tutkimien pahoinpitelyrikosten määrä kasvoi muutoksen voimaantulon jälkeen noin 20 prosenttia, mutta on sen jälkeen pääasiallisesti laskenut. Viime vuosina havaittu laskeva kehitys voi selittyä vuoden 2011 korkeaan tasoon vaikuttaneiden tekijöiden hiipumisella tai kokonaisrikollisuuden tasossa tapahtuneella muutoksella.

Poliisin tietoon tulleiden **raiskauksien** määrä on lisääntynyt noin 70 prosenttia viimeisen 10 vuoden aikana. Vuonna 2015 poliisin tietoon tuli 1 052 raiskausrikosta, mikä on hieman enemmän kuin edellisenä vuonna (1 009 rikosta). Vuositasolla esiintyvä vaihtelu on raiskausrikoksissa verraten suurta. Tämä johtuu pääosin siitä, että yksittäisten rikossarjojen kaikki osateot on joissain tapauksissa kirjattu rikoksiksi. Rikosten määrään on osaltaan vaikuttanut myös vuonna 2011 voimaan tullut lainmuutos, jonka mukaan puolustuskyvyttömiin uhreihin kohdistuneet teot katsotaan pääsääntöisesti raiskauksiksi eikä seksuaalisiksi hyväksikäytöiksi kuten aiemmin.

Viime vuosikymmeninä tilasto- ja kyselylähteiden vertailu on viitannut siihen, että **lasten seksuaalinen hyväksikäyttö** tulee entistä useammin poliisin tietoon. Tilastoidut teot ovat lisääntyneet enimmillään 64 prosenttia viimeisen 10 vuoden aikana. Vuonna 2015 poliisi kirjasi 1 230 lapsiin kohdistunutta hyväksikäyttörikosta, mikä on 13 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Viimeisen neljän vuoden aikana poliisin tietoon tulleiden tekojen määrä onkin ollut selvässä laskussa.

Ryöstörikoksia tilastoitiin 1 550 vuonna 2015, mikä on 8 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ryöstöjen määrä on vähentynyt 9 prosenttia viimeisen 10 vuoden aikana. Tilastoitujen **varkausrikosten** määrä puolestaan on vähentynyt melko tasaisesti jo noin 15 vuoden ajan. Vuonna 2015 poliisin tietoon tuli noin 138 000 varkausrikosta, mikä on 3 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Myös uhritutkimusten perusteella varkaudet vähentyivät 2000-luvun alkupuolella. Uusimuotoisen Kansallisen uhritutkimuksen mukaan omaisuusrikosten määrä on pysynyt verraten vakaana vuosina 2013–2015, joskin polkupyörävarkauksien arvioidaan lisääntyneen. **Moottorikulkuneuvon käyttövarkaudet** (noin 7 450 rikosta) vähenivät neljä prosenttia edellisestä vuodesta ja ovat vähentyneet noin puoleen 10 vuoden takaisesta määrästä.

Poliisin tietoon tuli vuonna 2015 noin 2 900 **kavallusrikosta**. Niiden määrä vähentyi 5 prosenttia edellisestä vuodesta. **Petosrikoksia** tuli ilmi noin 26 100, mikä on 11 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Petosrikosten määrä on yli kaksinkertaistunut viimeisen 10 vuoden aikana.

Tilastoitujen petosrikosten määrät vaihtelevat vuositasolla merkittävästi, mikä johtuu paikallisista ja satunnaisista petossarjoista. Osaltaan petosrikollisuuden

kasvu on seurausta internetin mahdollistamien rikosentekotilanteiden lisääntymisestä. Viime vuosina ovat lisääntyneet verkkokaupoissa sekä internetin osto- ja myyntisivustoilla tapahtuneet petokset sekä pikalainojen nostaminen ja tuotteiden tilaaminen verkkokaupasta toisen henkilön henkilötietoja hyväksi käyttäen.

Maksuvälinepetoksia kirjattiin noin 10 900 vuonna 2015 ja ne lisääntyivät peräti 40 prosenttia edellisvuodesta. Maksuvälinepetosten määrä on yli kolminkertaistunut viimeisen 10 vuoden aikana. Väärinkäyttökertojen määrä on kuitenkin pitkällä aikavälillä vähentynyt valvontajärjestelmien kehittymisestä johtuen. **Vahingontekorikoksia** tilastoitiin vuonna 2015 noin 37 600, mikä on 12 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Määrä oli pienin 10 viimeisen vuoden aikana.

Talousrikosten määrä vaihtelee taloudellisten suhdanteiden ja talousrikollisuuden tutkimiseen osoitettujen resurssien mukaan. Vuonna 2015 vero-, kirjanpito-, virka-, arvopaperimarkkina- ja velallisen rikoksia kirjattiin noin 3 300, mikä on 13 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Törkeiden tekemuotojen osuus eräissä talousrikoksissa on kuitenkin kasvanut jo useiden vuosien ajan. Kehitys selittyy todennäköisesti sillä, että valvontatoimet ovat keskittyneet enemmän vakavien talousrikosten torjuntaan.

Tietotekniikkaan kohdistuvat **kyberrikokset** ovat yleisimmin sähköiseen infrastruktuuriin ja yrityksiin kohdistuvia. Esimerkiksi 6 prosenttia kaupan alan yrityksistä ja 8 prosenttia teollisuuden toimipaikoista oli kokenut tietojärjestelmiin kohdistuvia hyökkäyksiä vuonna 2010. Poliisin tietoon tulleiden rikosten osalta tietomurrot ovat yleisin rikos. Niitä kirjattiin noin 350 vuonna 2015, mikä on suunnilleen sama määrä kuin edellisenä vuonna. Tietokoneavusteisissa kyberrikoksissa on puolestaan kyse siitä, että tavanomaisia rikoksia suoritetaan verkossa. Näitä tekoja ovat esimerkiksi nettihäirintä ja kiusaaminen, petokset, laitton nettilataaminen ja verkkourkinta. Esimerkiksi vuoden 2012 nuorisirikollisuuskyselyssä 15 % kuu-desluokkalaisista ja 16 % yhdeksäsluokkalaisista ilmoitti kokeneensa sähköistä kiusaamista viimeisen vuoden aikana.

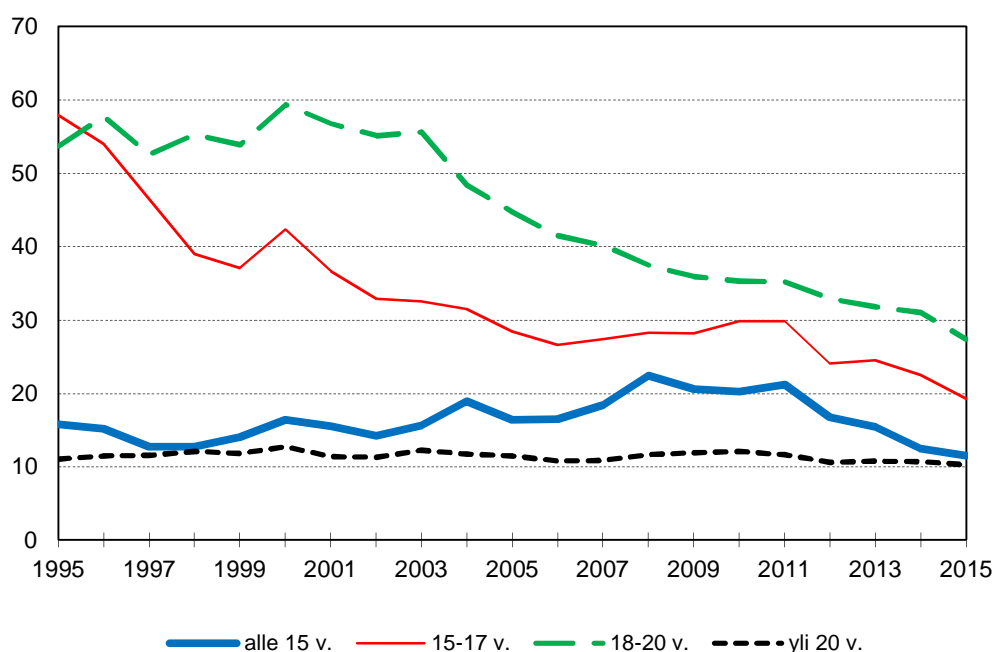
Tilastoituja **rattijuopumuksia** tuli poliisin tietoon noin 17 600 tapausta vuonna 2015, mikä on suunnilleen yhtä paljon kuin edellisenä vuonna. Tilastoidun rattijuopumuksen määrä on edelleen kolmanneksen pienempi kuin 1990-luvun alussa. Todellisen rikollisuuden määrää mittaavat ratsiatutkimukset kertovat rattijuopumukseen syyllistyneiden lukumäärän pysytelleen samalla tasolla viimeisen 10 vuoden aikana. Muita **liikenne rikoksia** (noin 432 000) tilastoitiin hieman vähemmän (-1 %) edellisenä vuonna. Liikenne rikosten ja rattijuopumuksen vuosittaisiin määriin vaikuttavat merkittävästi poliisin liikennevalvonnan laajuus ja erilaiset tehostetut liikennevalvontakampanjat sekä ylinopeuksien kameravalvonnan lisääntyminen. Liikennekuolemien määrät (260 kuollutta vuonna 2015) ovat olleet viime vuosina yhtä alhaisia viimeksi 1940-luvulla.

Poliisin tietoon tulleet **huumausainerikokset** (noin 23 400) lisääntyivät 7 prosenttia edellisestä vuodesta. Törkeitä huumausainerikoksia poliisi kirjasi 1 070 tapausta, mikä on 8 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Suurin osa huumausainerikoksista oli huumausaineen käyttör rikoksia (noin 15 200 vuonna 2015).

3 Rikollisuuden piirteitä

Nuorten rikollisuus. Alle 21-vuotiaiden nuorten osuus syyllisiksi epäillyistä on 2000-luvulla vaihdellut 20 prosentin ja 26 prosentin välillä. Vuonna 2015 nuorten osuus kaikista rikoslakirikoksiin syyllisiksi epäillyistä oli 20 prosenttia, joista vajaa puolet oli alle 18-vuotiaita. Alaikäisten osuus epäillyistä oli suurin alkoholirikoksissa ja -rikkomuksissa, tuhotöissä, vahingontekorikoksissa, ryöstörikoksissa, luvattomissa käytöissä sekä väärän henkilötiedon antamisissa. Ikäryhmän osuus oli pienimmillään henkirikoksissa, rattijuopumuksissa sekä petosrikoksissa.

Nuorten tekemien rikosten määrän kehitys vaihtelee rikoslajeittain ja ikäryhmittäin. Viimeisen 20 vuoden selvimpiä muutoksia on 15–20-vuotiaiden tekemien varkauksien väheneminen (kuvio 5). Kehitykseen ovat voineet vaikuttaa kamera-valvonnan ja vartioinnin lisääntyminen sekä muutokset nuorten kulutuskäyttäytymisessä ja ajankäyttötavoissa. Poliisin tilastoiman rikollisuuden lisäksi myös 15–16-vuotiaiden rikoskäyttäytymistä mittaavat Nuorisoriikollisuuskyselyt osoittavat nuorten varkausrikollisuuden vähentyneen.

Kuvio 5 Varkausrikoksiin syylliseksi epäillyt ikäryhmittäin suhteutettuna ikäluokan kokoon vuosina 1995–2015

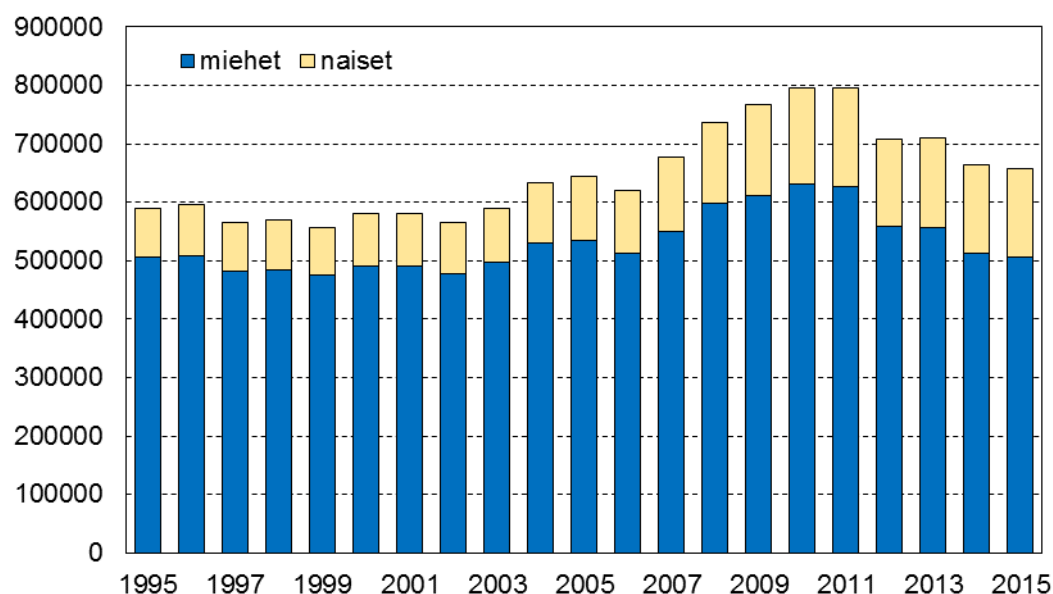
Poliisin tietoon tulleet 15–20-vuotiaiden tekemät vahingonteot lisääntyivät 1990-luvun puolestavälistä 2000-luvun puoleenväliin asti. Erityisen voimakasta kasvu oli vuonna 2005. Tämän jälkeen nuorten tilastoitujen vahingontekojen osuus on laskenut voimakkaasti ja oli vuonna 2015 alimmillaan sitten 1990-luvun.

Nuorten aikuisten (18–20-vuotiaat) pahoinpitelyrikokset lisääntyivät 1990-luvun puolivälistä vuoteen 2008 asti, jonka jälkeen tämän ikäryhmän osuus pahoinpitelyrikoksesta epäillyistä kääntyi voimakkaaseen laskuun. Vuonna 2015 syylliseksi epäiltyjen 18–20-vuotiaiden osuus oli matalampi kuin kertaakaan 2000-luvulla. Myös tätä nuoremmissa ikäryhmissä pahoinpitelyrikoksista epäiltyjen määrä on viime vuosina laskenut.

Tilastoitu vakava väkivalta (henkirikoksen yritykset sekä törkeät pahoinpitelyt) yleistyi 18–20-vuotiaiden ryhmässä 2000-luvulla selvästi, mutta kääntyi 2010-luvulla laskuun. Alle 18-vuotiaiden ryhmässä vakavasta väkivallasta epäiltyjen määrä on pysynyt viime vuosikymmeninä verraten vakaana.

Nuoret joutuvat aikuisia useammin väkivallan uhriksi. Kyselymenetelmiin pohjautuvan Kansallisen rikosuhritutkimuksen (2015) mukaan 14 prosenttia 15–24-vuotiaista oli kokenut vähintään läimäisyä käsittävää fyysistä väkivaltaa kuluneen vuoden aikana, kun osuus tätä vanhemmissa ikäryhmissä oli noin 8 prosenttia. Vuoden 2012 Nuorisirikollisuuskyselyn mukaan yhdeksäsluokkalaisilla (15–16-vuotiaat) oli enemmän väkivaltakokemuksia kuin kuudesluokkalaisilla (12–13-vuotiaat). Yleisimmin nuoret joutuvat omaisuuteen kohdistuvien vahingontekojen ja varastamisen kohteeksi.

Naisten osuus epäillyistä on hieman kasvanut viime vuosikymmeninä (kuvio 6). Vuonna 2015 lähes joka neljäs (23 %) poliisin rikoksista epäilemä henkilö oli nainen. Naisten suhteellinen osuus on kasvanut sekä omaisuus- että väkivaltarikoksissa. Vuonna 2015 naisten osuus epäillyistä oli suurin virkarikoksissa ja julkisyhteisön työntekijän rikoksissa (42 %), kavallusrikoksissa (41 %), perättömässä lausumassa tuomioistuimessa (38 %) sekä alkoholirikoksissa ja -rikkomuksissa (38 %). Pienimmillään naisten osuus oli seksuaalirikoksissa, törkeässä vahingontekossa (7 %) sekä törkeässä liikenneturvallisuuden vaarantamisessa (8 %).

Kuvio 6 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt sukupuolen mukaan 1995–2015

Nuorisirikollisuuskyselyiden mukaan varastaminen ja omaisuuden vahingoittaminen on lähes yhtä yleistä 15–16-vuotiaiden tyttöjen ja poikien keskuudessa. Väkivalta on tyttöjen parissa selvästi vähäisempää. Kyselylähteiden mukaan tyttöjen ja poikien rikoskäyttäytymisen kehityssuunnat ovat olleet yhdenmukaisia vuosina 1995–2012.

Naiset joutuvat **väkivallan uhriksi** lähes yhtä usein kuin miehet, mutta miesten osuus on huomattavasti suurempi vakavamman väkivallan uhreista. Vuonna

2015 poliisin tietoon tulleiden lievien pahoinpitelyiden uhreista 40 prosenttia oli naisia, mutta naisten osuus törkeän väkivallan (törkeä pahoinpitely ja henkirikoksen yritys) uhreista oli noin 20 prosenttia. Henkirikosten uhreista naisia oli 19 prosenttia.

Myös kyselylähteet osoittavat, että naiset ja miehet joutuvat väkivallan uhriksi yhtä usein. Naiset kuitenkin joutuvat miehiä useammin väkivallan uhriksi omalla työpaikallaan sekä omassa asunnossaan. Kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan väkivallan tekijä on sekä miesten että naisten osalta useimmiten tuntematon tai puolittu. Kyselylähteiden mukaan naiset joutuvat miehiä useammin väkivallan kohteeksi oman puolisonsa tai seurustelukumppaninsa taholta.

Ulkomaan kansalaisten osuus poliisin tietoon tulleista muista kuin liikenne rikoksista oli 13 prosenttia vuonna 2015. Liikenne rikoksissa vastaava osuus oli 6 prosenttia. Suomessa tilapäisesti oleskelevien ulkomaalaisten tekemien muiden kuin liikenne rikosten määrä on kaksin-, kolminkertaistunut vuodesta 2006 ja ohittanut ulkomaalaisten maahanmuuttajien tekemien rikosten määrän.

Suomessa asuvat ulkomaan kansalaiset ovat väestöosuuteensa nähden useammin rikoksesta epäiltyinä kuin suomalaiset. Muiden kuin liikenne rikosten osalta osuus on viime vuosina ollut noin 1,5-kertainen suomalaisiin nähden. Liikenne rikoksista epäiltyjä on viime vuosina ollut väestöosuuteen suhteutettuna yhtä paljon sekä suomalaisten että ulkomaiden kansalaisten joukossa. Ulkomaalaisten maahanmuuttajien muu kuin liikenne rikollisuus keskittyy voimakkaasti 15–24-vuotiaiden ryhmään. Pahoinpitely- ja varkaus rikoksista epäiltyjen maahanmuuttajien ikä- ja sukupuolijakauma ei olennaisesti eroa vastaavista jakauksista suomalaisten keskuudessa.

Suomessa asuvien ulkomaalaisten osuudet eri rikostyypeissä vaihtelevat suuresti. Ryhmän osuus rikoksista epäillyistä oli vuonna 2015 suurin raiskaus rikoksissa (18,0 %) sekä muissa seksuaalirikoksissa (11,8 %). Pahoinpitely rikoksissa ulkomaalaisten maahanmuuttajien osuus epäillyistä oli 9,2 prosenttia ja ryöstö rikoksissa 8,4 prosenttia. Kaikkien rikosten osalta ryhmän osuus epäillyistä oli 4,4 prosenttia vuonna 2015.

Eri maahanmuuttajaryhmien välillä on huomattavia eroja rikostasossa. Pahoinpitely rikollisuudessa korkein rikostaso on Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevilla maahanmuuttajilla. Matalin rikostaso puolestaan on Itä-Aasiasta, Oseaniasta sekä osasta Euroopan unionia tulevilla maahanmuuttajilla. Viimeksi mainittujen ryhmien pahoinpitely rikollisuuden taso on matalampi kuin suomalaisilla. Eri maahanmuuttajaryhmien rikostasoerot ovat samankaltaisia myös muissa Pohjoismaissa.

Osa suomalaisten ja maahanmuuttajien välisistä eroista rikostasossa selittyy joidenkin maahanmuuttajaryhmien nuorella ikä- sekä sukupuolirakenteella – koska miehet tekevät naisia enemmän rikoksia ja suurin osa rikos tekijöistä on nuoria, nostaa nuori ja miesvaltainen väestörakenne joidenkin maahanmuuttajaryhmien rikostasoa suomalaiseen väestöön nähden. Maahanmuuttajaryhmissä, joiden pahoinpitely rikollisuuden taso on korkein, ikä- ja sukupuolirakenteen huomiointi selittää noin kolmanneksen erosta suhteessa syntyperäisiin suomalaisiin.

Maahanmuuttajaryhmien edustajat joutuvat myös **väkivaltarikosten uhriksi** suomalaisväestöä useammin. Vuosina 2010–2011 maahanmuuttajien riski joutua

pahoinpitelyrikoksen uhriksi oli 2,5-kertainen suomalaisiin nähden. Riski oli suomalaisväestöä suurempi kaikissa maahanmuuttajaryhmissä, suurin Afrikassa tai Lähi-idässä syntyneillä maahanmuuttajilla. Maahanmuuttajien riski joutua myös varkaus- ja ryöstörikosten kohteeksi oli suomalaisia korkeampia. Myös rikoksen uhriksi joutuminen selittyy osin maahanmuuttajaryhmien ikä- ja sukupuolirakenteella.